สรุปหลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖

น.อ.พิชิตพล ถนอมงาม

“หลักนิยม คือหนทางปฏิบัติที่เชื่อว่าดีที่สุด”

กองทัพอากาศได้มีการปรับปรุงหลักนิยมกองทัพอากาศ โดยนำแนวทางของหลักนิยมกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักนิยม การสงคราม กำลังทางอากาศ หลักนิยมปฏิบัติการทางอากาศ หลักนิยมปฏิบัติการไซเบอร์ หลักนิยมปฏิบัติการทางอวกาศ หลักนิยมปฏิบัติการร่วม หลักนิยมปฏิบัติการร่วม/ผสม บทบาทหน้าที่ของกองทัพอากาศ และความท้าทายสู่อนาคต มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ท้าทายมากขึ้น โดยจัดทำหลักนิยมขึ้นใหม่ ๒ ฉบับ ได้แก่ หลักนิยมพื้นฐานกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ มีจำนวน ๔๔ หน้า และหลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ มีจำนวน ๓๘ หน้า

เอกสารฉบับนี้เป็นการสรุปหลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ ให้สั้น กระชับ และเลือกมาเฉพาะใจความสำคัญ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพรวมของหลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ ได้ในเวลาอันสั้น ดังต่อไปนี้

หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ เป็นหลักความเชื่อซึ่งกองทัพอากาศนำมาประยุกต์ใช้ในปฏิบัติการทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี ในมิติทางอากาศ มิติไซเบอร์ และมิติอวกาศ รวมถึงนำไปใช้ปฏิบัติการร่วม และร่วม/ผสม เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารทั้งในยามปกติและยามสงคราม

กองทัพอากาศมี**หน้าที่**เตรียมกำลังกองทัพอากาศ การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพอากาศตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ (พรบ.จัดระเบียบราชการ กห. พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๒๑) ประกอบด้วย การพิทักษ์รักษาปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์, การปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ, การศึกษา วิจัย พัฒนาและดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร และการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามมติคณะรัฐมนตรี

พันธกิจของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย **การเตรียมกำลัง** คือเตรียมความพร้อม พัฒนากำลังพล และอาวุธยุทโธปกรณ์ ให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างเต็มความสามารถ และ**การใช้กำลัง** ในการป้องกันและเฝ้าระวังทางอากาศ ไซเบอร์ และอวกาศในยามปกติ และใช้กำลังร่วมกับหน่วยกำลังอื่นในการป้องกันประเทศและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติในยามสงคราม ตลอดจนใช้ในการพัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชนและแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติยามวิกฤติ ซึ่ง**กำลังในที่นี้หมายถึง กำลังรบ ตลอดจนศักยภาพและขีดความสามารถทั้งมวลของกองทัพอากาศ**

๖ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ ได้แก่ **กำลังพล** เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ต้องมีคุณภาพ และมีความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของ ทอ., **เทคโนโลยี** เป็นตัวกำหนดขีดความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ ต้องเท่าทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง, **การข่าวกรอง** เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนปฏิบัติภารกิจ ต้องถูกต้องและมีประสิทธิภาพ, **การส่งกำลังบำรุง** ต้องมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการทางยุทธการ, **การบัญชาการและการควบคุม** ต้องมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา ตามแนวคิด “รวมการบัญชาการ กระจายการควบคุม แยกการปฏิบัติ” และ**ยุทธวิธี**

ที่เหมาะสม คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ด้วยคุณภาพและขีดความสามารถของกำลังพล รวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์และระบบปฏิบัติการที่ทันสมัย

หลักนิยมปฏิบัติการทางอากาศ

อยู่บนความเชื่อของความสำคัญใน**การครองอากาศ** ซึ่งเป็นเงื่อนไขชี้ขาดต่อการชนะสงคราม กระทำได้ด้วยการทำลายศักยภาพในการใช้กำลังทางอากาศของข้าศึกในอากาศหรือตั้งแต่อยู่บนพื้น (ทำลายเป้าหมายบนพื้นดินจะได้ผลมากที่สุด) มีจุดมุ่งหมายให้ฝ่ายเรามีเสรีในปฏิบัติการทุกมิติ โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ จากกำลังทางอากาศของฝ่ายข้าศึก ซึ่งการครองอากาศถือเป็นการควบคุมทางอากาศในระดับสูงสุดที่เป็นเป้าหมายของทุกกองกำลังทางอากาศ

การควบคุมทางอากาศ (Control of the Air) มี ๓ ระดับ ได้แก่ **การควบคุมทางอากาศเสมอภาค (Air Parity)** คือ อยู่ในสถานการณ์เท่าเทียมกัน ไม่มีกำลังทางอากาศของฝ่ายใดได้เปรียบ, **การได้เปรียบทางอากาศ (Air Superiority)** คือ กำลังทางอากาศฝ่ายเราเหนือกว่า เกิดเสรีในการปฏิบัติการของกำลังฝ่ายเราในห้วงเวลาและพื้นที่ที่ต้องการ และ**การครองอากาศ (Air Supremacy)** คือเราควบคุมกำลังทางอากาศข้าศึกได้แบบเบ็ดเสร็จเหนือพื้นที่ปฏิบัติการอย่างสมบูรณ์

การปฏิบัติการของกำลังทางอากาศ ปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศตามขีดความสามารถทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี บนพื้นฐานของการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operation : NCO) นำไปสู่การประสานสอดคล้องของกำลังรบทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการตัดสินตกลงใจของผู้บังคับบัญชา ทำให้การวางแผน สั่งการ ควบคุม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ **มีแนวทางปฏิบัติ ๒๐ รูปแบบ** ได้แก่

๑. การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและการลาดตระเวน (Intelligence Surveillance and Reconnaissance : ISR) เป็นหัวใจสำคัญเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหยั่งรู้ในสถานการณ์ (Situation Awareness : SA) โดยต้องปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องทั้งยามปกติและยามสงคราม ด้วยเครื่องมือสมรรถนะสูง เพื่อดำรงความได้เปรียบเหนือฝ่ายข้าศึก

๒. การกำหนดเป้าหมาย (Targeting) เป็นกระบวนการเลือกและจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ให้สอดคล้องกับขีดความสามารถทางทหาร นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และสภาวะสุดท้ายที่ต้องการ แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ **การกำหนดเป้าหมายแบบประณีต (Deliberate Targeting)** เป็นการรวบรวมเป้าหมายไว้ตามแผนหรือคำสั่งปฏิบัติการทางอากาศ มีเวลาเพียงพอในการรวบรวมข้อมูล และ **การกำหนดเป้าหมายแบบพลวัต (Dynamic Targeting)** เป็นเป้าหมายที่ปรากฏขึ้นขณะปฏิบัติภารกิจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงต้องทำอย่างเร่งด่วน ให้ถูกต้องและทันเวลา

๓. การโจมตีทางยุทธศาสตร์ (Strategic Attack) เป็นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้ขีดความสามารถของกำลังทางอากาศ ร่วมกับทางไซเบอร์ และทางอวกาศ โจมตีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่ส่งผลต่อจุดศูนย์ดุล (Center of Gravity) ของข้าศึก โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเป้าหมายทางทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นำไปสู่สภาวะสุดท้ายที่ต้องการ (End State) ของฝ่ายเรา

๔. การตอบโต้ทางอากาศ (Counter Air) เป็นการผสมผสานปฏิบัติการทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ที่กระทำได้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้เปรียบทางอากาศหรือการครองอากาศ ประกอบด้วย ๒ กิจสำคัญ ได้แก่ **การตอบโต้ทางอากาศเชิงรุก (Offensive Counter Air : OCA)** เป็นการปฏิบัติการต่อกำลังทางอากาศของข้าศึก ณ เวลาที่ฝ่ายเราเลือกไว้แล้ว ประกอบด้วย การทำลายการป้องกันทางอากาศของข้าศึก การกดดันการป้องกันทางอากาศของข้าศึก การกวาดล้างทางอากาศ การโจมตีทางอากาศ การบินแจ้งเตือนในอากาศ และการบินคุ้มกันอากาศยานที่มีคุณค่าสูง และ**การตอบโต้ทางอากาศ**

เชิงรับ (Defensive Counter Air : DCA) เป็นปฏิบัติการค้นหา พิสูจน์ฝ่าย สกัดกั้น และทำลายกำลังทางอากาศที่จะเข้าโจมตีฝ่ายเรา ประกอบด้วย การบินลาดตระเวนรบ การบินสกัดกั้น การบินแจ้งเตือนในอากาศ และการบินคุ้มกันอากาศยานที่มีคุณค่าสูง

๕. การตอบโต้ทางภาคพื้น (Counter Land) เป็นปฏิบัติการทางอากาศเพื่อให้มีอำนาจเหนือกำลังภาคพื้นของฝ่ายข้าศึก ประกอบด้วย ๒ กิจสำคัญ ได้แก่ **การขัดขวางทางอากาศ (Air Interdiction : AI)** เป็นการใช้กำลังทางอากาศโจมตีเพื่อไม่ให้ข้าศึกปฏิบัติการได้โดยเสรี ซึ่งเป้าหมายของ AI อาจอยู่ในหรือนอกยุทธบริเวณก็ได้ สำหรับ AI ในยุทธบริเวณหรือพื้นที่การรบโดยตรงเรียกว่า การขัดขวางทางอากาศในพื้นที่การรบ (Battlefield Air Interdiction : BAI) และ**การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด (Close Air Support : CAS)** เป็นการใช้กำลังทางอากาศสนับสนุนกำลังภาคพื้นฝ่ายเดียวกันที่รบติดพันกับฝ่ายข้าศึกเพื่อให้ได้เปรียบในระดับยุทธการและในยุทธบริเวณ และเพื่อให้ CAS เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรกระทำที่จุดแตกหักของการรบ และจุดที่ข้าศึกอยู่หนาแน่น

๖. การตอบโต้ทางทะเล (Counter Sea) เป็นการใช้กำลังทางอากาศให้ได้มาหรือรักษาไว้ซึ่งการได้เปรียบทางทะเล (Maritime Superiority) เพื่อดำรงเสรีการปฏิบัติในทะเลของฝ่ายเรา โดยสามารถปฏิบัติการได้ทั้ง ๔ มิติ ได้แก่ มิติผิวน้ำ มิติใต้น้ำ มิติอากาศเหนือทะเล และมิติอวกาศ เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติการร่วมระหว่าง ทอ. และ ทร.

๗. การป้องกันทางอากาศ (Air Defense) เป็นปฏิบัติการเพื่อลดประสิทธิภาพการโจมตีทางอากาศของข้าศึก แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ **การป้องกันทางอากาศเชิงรับ (Passive Air Defense)** เป็นการลดประสิทธิภาพการโจมตีของข้าศึกด้วยการแจ้งเตือนภัยทางอากาศ ด้วยหลักปฏิบัติคือ มีระบบตรวจจับและแจ้งเตือนภัยทางอากาศที่รวดเร็วและแม่นยำ มีการลดการตรวจจับจากอากาศยานข้าศึก มีการลดความเปราะบางของกำลังทางอากาศฝ่ายเรา และมีทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการป้องกันทางอากาศเชิงรับ และ**การป้องกันทางอากาศเชิงรุก (Active Air Defense)** เป็นปฏิบัติการใช้อากาศยานและอาวุธปล่อยเข้าต่อต้านกำลังทางอากาศข้าศึกที่เข้าโจมตีทางอากาศ แบ่งเป็น **๔ ขั้นตอน** ประกอบด้วย **ค้นหา (Detection)** เป้าหมายในอากาศ แล้วรายงานไปยังศูนย์ยุทธการทางอากาศ **พิสูจน์ฝ่าย (Identification)** เป็นการพิสูจน์ทราบ Near Real Time ให้ทราบว่าเป็นฝ่ายเดียวกัน (Friendly) ฝ่ายข้าศึก (Hostile) หรือ ไม่ทราบฝ่าย (Unknown) **การสกัดกั้น (Interception)** เกิดขึ้นเมื่อพิสูจน์แล้วว่าเป็นข้าศึก หรือไม่ทราบฝ่ายในยามสงคราม หรือไม่ทราบฝ่ายที่มีท่าทีคุกคามในยามสงบ โดยต้องสกัดกั้นก่อนถึงแนวปล่อยอาวุธเพื่อทำลายเป้าหมายฝ่ายเรา **การทำลาย (Destruction)** เป็นขั้นตอนสุดท้ายเมื่อพิสูจน์ว่าข้าศึกเข้ามาในเขตห้ามบิน โดยใช้อาวุธตามข้อกำหนดที่กฎหมายบัญญัติ

๘. การปฏิบัติการคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Spectrum Operations : EMSO) คือการใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในการปฏิบัติการทางทหาร เช่น **การสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare : EW), การข่าวกรองทางสัญญาณ (Signal Intelligence : SIGINT)** และ**การสงครามไซเบอร์ (Cyber Electromagnetic Activity : CEMA)** เป็นต้น ซึ่ง **EW** ประกอบด้วย ๓ กิจสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic support : ES) เป็นการใช้ EW ในการค้นหา ดักจับ ระบุตัวตน และชี้ตำแหน่งเพื่อตรวจสอบภัยคุกคามที่เกิดขึ้น, การป้องกันทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Protection : EP) เป็นการใช้ EW ในการป้องกันการโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์จากข้าศึก และการโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Attack : EA) เป็นการใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าโจมตีให้เกิดความเสียหายต่อขีดความสามารถด้านการรบของข้าศึก

๙. การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation : IO) เป็นการใช้การข่าวเพื่อสร้างอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของข้าศึก และป้องกันมิให้ข้าศึกกระทำต่อฝ่ายเรา โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ การต่อต้านปฏิบัติการ

การโฆษณาชวนเชื่อ การปฏิบัติการจิตวิทยา การลวงทางทหาร การปฏิบัติการต่อต้านข่าวกรอง และการปฏิบัติการในงานมวลชน

๑๐. การบัญชาการและการควบคุม (Command and Control : C2) เป็นการบัญชาการและควบคุมนภานุภาพ (Air Power) ทั้งมิติทางอากาศ มิติไซเบอร์ และมิติอวกาศ อย่างเป็นระบบ โดยการรวบรวมข้อมูลข่าวกรองจากระบบตรวจจับต่าง ๆ ไปสู่การวางแผน สั่งการ อำนวยการ และควบคุม เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาที่มีความหยั่งรู้ในสถานการณ์การรบ สามารถตัดสินตกลงใจใช้กำลังทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการทวีกำลัง (Force Multiplier) อย่างเป็นรูปธรรมตามหลักการ “รวมการบัญชาการ กระจายการควบคุม แยกการปฏิบัติ”

๑๑. การเคลื่อนที่ทางอากาศ (Air Mobility) เป็นการเคลื่อนย้ายกำลังพล อาวุธยุทธภัณฑ์ด้วยความรวดเร็วไปยังพื้นที่ที่ต้องการ เพื่อให้การสนับสนุนกำลังฝ่ายเราในทุกมิติ ประกอบด้วย ๓ ปฏิบัติการ ได้แก่ **การลำเลียงทางอากาศ (Airlift)** เป็นการเคลื่อนย้ายกำลังพล และยุทโธปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการรบ จำแนกได้เป็น การยุทธ์ส่งทางอากาศ การส่งกำลังบำรุงทางอากาศ และการสนับสนุนกิจเฉพาะพิเศษ, **การส่งกลับสายแพทย์ทางอากาศ (Aeromedical Evacuation)** เป็นการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยภายใต้การดูแลของแพทย์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและรวดเร็วในการรักษา และ**การเติมเชื้อเพลิงในอากาศ (Air Refueling)** เพื่อช่วยเพิ่มพิสัยบิน

๑๒. การปฏิบัติการการรับกลับกำลังพล (Personnel Recovery) เป็นปฏิบัติการค้นหา ช่วยชีวิต และรับกลับกำลังพลในยามสงครามของหน่วยค้นหาและช่วยชีวิตในพื้นที่การรบ (Combat Search and Rescue : CSAR)

๑๓. การปฏิบัติกิจเฉพาะพิเศษ (Specialized Tasks) เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) เพื่อสนับสนุนภารกิจของหน่วยนอก ในงานด้านความมั่นคงของรัฐ เช่น การบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชน ประกอบด้วย ๔ กิจเฉพาะสำคัญ ได้แก่ การปฏิบัติการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (HADR), การปฏิบัติการอพยพบุคคลที่ไม่มีหน้าที่ทำการรบ (Noncombatant Evacuation Operations : NEO), การปฏิบัติการสันติภาพ (Peace Operation : PO) และการปฏิบัติการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชนตามนโยบายรัฐบาล

๑๔. การป้องกันฐานบิน (Air Base Defense) เป็นการวางกำลังอากาศโยธินเพื่อป้องกันฐานบินทางภาคพื้นหรือป้องกันที่ตั้ง ตั้งแต่ภาวะปกติ แบ่งออกเป็น **การป้องกันภัยทางอากาศเชิงรุก** เป็นการใช้ระบบต่อต้านอากาศยานตอบโต้ข้าศึกที่เข้ามาโจมตี และ**การป้องกันภัยทางอากาศเชิงรับ** เป็นการกำหนดมาตรการเพื่อลดโอกาสเกิดความเสียหายจากปฏิบัติการทางอากาศของข้าศึก

๑๕. การปฏิบัติการพิเศษ (Special Operation) เป็นการใช้กำลังอากาศโยธินที่มีขีดความสามารถหลากหลายและพร้อมปฏิบัติการในทุกสถานการณ์ เพื่อปฏิบัติภารกิจเฉพาะเชิงรุกด้วยกำลังขนาดเล็ก ประกอบด้วย ๕ กิจเฉพาะสำคัญ ได้แก่ **การปฏิบัติการพิเศษคอมมานโด** ประกอบด้วย การปราบปรามการก่อการร้ายสากล การ รปภ.บนอากาศยาน การปราบปรามการปล้นยึดอากาศยาน การตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน และการ รปภ.บุคคลสำคัญ, **การค้นหาและช่วยชีวิต** ทั้งในพื้นที่การรบ และช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่อันตราย, **การควบคุมการรบ** โดยชี้เป้าให้อากาศยานเข้าโจมตีเป้าหมาย การประเมินความเสียหายหลังใช้กำลังทางอากาศ การทำสนามวิ่งขึ้นร่อนลงเพื่อส่งกำลังทางอากาศ, **การส่งทางอากาศ** เพื่อสนับสนุนการลำเลียงทางอากาศยุทธวิธี และ**การป้องกันที่ตั้งทางทหาร**

๑๖. การสนับสนุนการรบ (Combat Support) เป็นการปฏิบัติเพื่อสร้างและดำรงสภาพความพร้อมรบของกำลังทางอากาศและอวกาศ รวมถึงการจัดหา ซ่อมบำรุง แจกจ่าย และทดแทนกำลังพล/ยุทโธปกรณ์

๑๗. การควบคุมห้วงอากาศ (Airspace Control) เป็นการจัดการการใช้น่านฟ้าให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และมีความปลอดภัยสูงสุด โดนบูรณาการการใช้ขีดความสามารถจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ใช้ห้วงอากาศเกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปตามผลประโยชน์แห่งชาติ

๑๘. การบริการข่าวอากาศ (Weather Services) เพื่อสนับสนุนข้อมูลสภาพลมฟ้าอากาศที่แม่นยำและทันเวลา รวมทั้งข้อมูลสภาพอวกาศและสภาพชั้นบรรยากาศ

๑๙. การปฏิบัติการสงครามไร้รูปแบบหรือสงครามไม่มีรูปแบบ (Irregular Warfare) เป็นสงครามที่ไม่มีแบบแผน ไม่เป็นไปตามหลักการสงครามที่มีอยู่ ส่วนใหญ่เป็นการใช้ความรุนแรงระหว่างรัฐกับฝ่ายที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actor) เพื่อให้ได้มาซึ่งมวลชนกลุ่มเป้าหมาย จึงต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและไม่ใช้กำลังทางอากาศเข้าปฏิบัติการโดยตรง เนื่องจากจะส่งผลกระทบอย่างสูงต่อความรู้สึกและการรับรู้ของประชาชน

๒๐. การปฏิบัติการร่วมพลเรือน-ทหาร (Civil-Military Operations) เป็นการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานพลเรือนหรือหน่วยงานที่มิใช่ทหารทั้งในและนอกประเทศ ทั้งในยามปกติและยามสงคราม เพื่อบรรลุเป้าหมายเฉพาะที่กำหนด

หลักนิยมปฏิบัติการทางไซเบอร์

มี**วัตถุประสงค์** ๓ ประการ ได้แก่ **เพื่อดำรงอิสระในการใช้งานมิติไซเบอร์ของฝ่ายเรา, เพื่อการได้มาซึ่งความได้เปรียบในมิติไซเบอร์** และ**เพื่อดำรงการทำงานของอุปกรณ์ ระบบ และเครือข่ายในมิติไซเบอร์ฝ่ายเราให้ปฏิบัติภารกิจได้ต่อเนื่อง**

ขอบเขตการปฏิบัติการทางไซเบอร์

๑. ขอบเขตเชิงป้องกัน อยู่ในห้วงเครือข่าย ระบบสารสนเทศ ระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ยุทโธปกรณ์ อุปกรณ์ ข้อมูล และช่องทางเชื่อมต่อเครือข่ายของฝ่ายเรา

๒. ขอบเขตเชิงป้องปราม อยู่ในห้วงเครือข่าย ระบบสารสนเทศ ระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ยุทโธปกรณ์ อุปกรณ์ ข้อมูล และช่องทางเชื่อมต่อเครือข่ายของฝ่ายข้าศึก

๓. ขอบเขตการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและลาดตระเวนทางไซเบอร์ อยู่ในห้วงทั้งป้องกันและป้องปราม รวมทั้งเครือข่ายสาธารณะ หรืออินเทอร์เน็ตในกรอบที่ถูกเพ่งเล็ง หรือส่งผลต่อการปฏิบัติของฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก

การปฏิบัติการทางไซเบอร์ (Cyber Operations)

๑. การปฏิบัติการทางไซเบอร์เชิงป้องกัน (Defensive Cyber Operations :DCO) เป็นปฏิบัติการเพื่อป้องกันทางไซเบอร์ มีวงรอบการป้องกันทางไซเบอร์ (Defense Cycle) **๕ ขั้นตอน** ประกอบด้วย **๑) รู้จักตัวเอง (Identification)** เป็นการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลในการระบุตัวตนทางไซเบอร์ รวมถึงค้นหา ตรวจสอบและแก้ไขช่องโหว่ในระบบเครือข่ายสารสนเทศ **๒) การป้องกัน (Protection)** เป็นการป้องกันการเข้าถึงระบบข้อมูลและทรัพยากรทางไซเบอร์ไม่ให้เสียหาย **๓) การตรวจจับ (Detection)** เป็นการเฝ้าระวังการถูกโจมตีทางไซเบอร์ ด้วยการสังเกตสิ่งผิดปกติในระบบ และรายงานต่อหน่วยรับผิดชอบ **๔) การตอบสนอง (Response)** เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์เบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหา และบรรเทาผลกระทบ **๕) การฟื้นฟู** เป็นการปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูระบบสารสนเทศให้คืนสภาพปกติเร็วที่สุด

๒. การปฏิบัติการทางไซเบอร์เชิงป้องปราม (Offensive Cyber Operations :OCO) เป็นปฏิบัติการโจมตีทางไซเบอร์ มีวงรอบการโจมตีทางไซเบอร์ (Cyber Kill Chain) **๗ ขั้นตอน** ประกอบด้วย **๑) การลาดตระเวน (Reconnaissance)** เป็นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อการโจมตี **๒) การพัฒนา/จัดหาอาวุธ (Weaponization)** เป็นการพัฒนาหรือจัดหาอาวุธไว้ในสื่อพาหะสำหรับส่งไปโจมตี **๓) การส่งอาวุธ (Delivery)** เป็นการส่งสื่อพาหะไปโจมตีเป้าหมาย **๔) การแสวงหาประโยชน์ (Exploitation)** เป็นการหาประโยชน์จากช่องโหว่ของระบบเป้าหมาย **๕) การติดตั้งอาวุธ (Installation)** เป็นการติดตั้งมัลแวร์ลงในระบบเป้าหมาย **๖) การบัญชาการและควบคุม (Command & Control)** เป็นการสั่งการหรือควบคุมระบบเป้าหมาย **๗) การปฏิบัติการ (Action to Achieve Objectives)** เป็นการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อเป้าหมายการโจมตี

๓. การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและการลาดตระเวนทางไซเบอร์ (Cyber Intelligence, Surveillance and Reconnaissance : Cyber ISR) เป็นการรวบรวมข่าวกรองที่จำเป็นต่อปฏิบัติการไซเบอร์ทั้งเชิงป้องกันและป้องปราม มี **๕ ขั้นตอน** การปฏิบัติ ประกอบด้วย **๑) การวางแผนและกำกับดูแล (Planning and Directing)** เป็นการวางแผน (รับคำสั่งหรือกำหนดหัวข้อเอง) โดยต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจน **๒) การรวบรวม (Collection)** เป็นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ **๓) การประมวลและแสวงหาการใช้ประโยชน์ (Processing and Exploitation)** เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาถอดรหัสแปลความ **๔) การวิเคราะห์และผลผลิต (Analysis and Production)** เป็นการวิเคราะห์หนทางปฏิบัติของข้าศึกหรือภัยคุกคาม **๕) การแจกจ่ายและบูรณาการ (Disseminate and Integration)** เป็นการกระจายข้อมูลไปยังผู้บังคับบัญชาและหน่วยเกี่ยวข้อง

หลักนิยมปฏิบัติการทางอวกาศ

มีวัตถุประสงค์เพื่อนำขีดความสามารถทางอวกาศไปใช้ในการสนับสนุนปฏิบัติการของ ทอ. ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี รวมทั้งการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (MOOTW) เพื่อมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operation : MDO)

ขอบเขตการปฏิบัติการทางอวกาศ

๑. การสนับสนุนกำลังทางอากาศ แบ่งออกเป็น **๓ ระดับ** ได้แก่ **ระดับยุทธศาสตร์** เพื่อติดตามสถานการณ์ที่สนใจในภาพรวมตั้งแต่ยามปกติ มุ่งเน้นหาข้อมูลเพื่อจัดทำทำเนียบกำลังรบของฝ่ายข้าศึก, **ระดับยุทธการ** เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ปฏิบัติการโดยตรง มีการกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการที่ชัดเจน รวมทั้งเฝ้าระวังทางอวกาศเพื่อตรวจสอบติดตามดาวเทียมข้าศึกเหนือพื้นที่ประเทศไทย และ**ระดับยุทธวิธี** เพื่อติดตามข้อมูลในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่สนใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนข้อมูลให้หน่วยดำเนินกลยุทธ์หรือหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่โดยตรง

๒. การสนับสนุนการปฏิบัติการร่วม เป็นการสนับสนุนข้อมูลจากปฏิบัติการทางอวกาศให้แก่เหล่าทัพ เพื่อเพิ่มความหยั่งรู้ในสถานการณ์ (Situation Awareness : SA) ทำให้สามารถวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การสนับสนุนภารกิจความมั่นคงของชาติ ได้แก่

๓.๑ การป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม และระบบสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม ช่วยให้การป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓.๒ การเฝ้าระวังทางอวกาศ (Space Situational Awareness : SSA) ประกอบด้วย **การเฝ้าระวังวงโคจรดาวเทียม** ได้แก่ การตรวจสอบติดตามดาวเทียมไทยให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องเหมาะสม การเฝ้าระวังตรวจสอบไม่ให้ดาวเทียมประเทศอื่นมาใช้วงโคจรดาวเทียมไทย และการเฝ้าระวังดาวเทียมที่มิได้ลงทะเบียนมาใช้สิทธิ์เข้าวงโคจรของดาวเทียมไทย, **การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนวัตถุอวกาศที่อาจเข้าชนดาวเทียมไทย**, **การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนวัตถุอวกาศที่เข้าสู่ชั้นบรรยากาศโลก** และ**การป้องกันภัยคุกคามทางอวกาศ** ที่มีต่อประเทศ หรือต่อทรัพยากรและผลประโยชน์ของชาติในอวกาศ

๔. การสร้างความร่วมมือด้านกิจการอวกาศ (Space Cooperation) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับหน่วยงานในประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ แบ่งออกเป็น **ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในประเทศ** เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถทางอวกาศภายในประเทศร่วมกันอย่างยั่งยืน และ**ความร่วมมือระหว่างประเทศ** เพื่อเรียนรู้และพัฒนากิจการอวกาศของ ทอ.

การปฏิบัติการทางอวกาศ (Space Operations) ต้องบูรณาการร่วมกับกำลังทางอากาศและไซเบอร์ เพื่อให้เกิดการทวีกำลัง (Force Multiplier) อย่างเป็นรูปธรรม แบ่งตามขอบเขตเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ การปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรับ และการปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรุก

๑. การปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรับ (Defensive Space Operations :DSO) แบ่งเป็น **๓ ปฏิบัติการ** ดังนี้

๑.๑ การเฝ้าระวังทางอวกาศ (SSA) ประกอบด้วย ๔ กิจสำคัญ ได้แก่ การค้นหา ติดตาม และพิสูจน์ฝ่าย (Detect, Track and Identify) การแจ้งเตือนภัยคุกคามและการประเมินการโจมตี (Threat Warning and Attack Assessment) การตรวจสอบพฤติกรรม (Characterization) และการบูรณาการ และการแสวงประโยชน์ข้อมูล (Data Integration and Exploitation)

๑.๒ การเสริมสร้างขีดความสามารถทางอวกาศ (Space Force Enhancement : SFE) ประกอบด้วย ๓ กิจสำคัญ ได้แก่ การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและการลาดตระเวนทางอวกาศ (Space Intelligence, Surveillance and Reconnaissance : Space ISR) การสื่อสารและโทรคนาคมทางอวกาศ (Space Communication) และการกำหนดพิกัด เส้นทางการเดินอากาศและอวกาศ และเวลา (Space-based Positioning, Navigation and Timing : PNT)

๑.๓ การสนับสนุนทางอวกาศ (Space Support : SS) เป็นการใช้ทรัพยากรของ ทอ.สนับสนุนปฏิบัติการทางอวกาศ

๒. การปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรุก (Offensive Space Operations :OSO) แบ่งเป็น **๒ ปฏิบัติการ** ดังนี้

๒.๑ การควบคุมทางอวกาศ (Space Control : SC) ประกอบด้วย ๒ กิจสำคัญ ได้แก่ **การควบคุมทางอวกาศเชิงรับ (Defensive Space Control : DSC)** โดยใช้มาตรการเชิงรับ คือป้องกันการโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ดาวเทียม และใช้มาตรการเชิงรุก คือต่อต้านการรบกวนจากฝ่ายข้าศึก และ**การควบคุมทางอวกาศเชิงรุก (Offensive Space Control : OSC)** ประกอบด้วยการลวง การรบกวน การปฏิเสธ การลดขีดความสามารถ และการทำลาย เพื่อปฏิบัติการต่อ ๓ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ส่วนอวกาศ ส่วนภาคพื้นดิน และส่วนเชื่อมโยง

๒.๒ การประยุกต์ใช้กำลังทางอวกาศ (Space Force Application : SFA) ประกอบด้วย ๒ กิจสำคัญ ได้แก่ การสำรวจทางอวกาศ (Space Exploration : SE) และการส่งวัตถุสู่อวกาศ (Space Launch : SL)

หลักนิยมปฏิบัติการร่วม/ผสม

การปฏิบัติการร่วม (Joint Operations) หมายถึง การปฏิบัติการทางทหารที่ใช้กำลังรบชาติเดียวกันตั้งแต่ ๒ เหล่าทัพขึ้นไป ภายใต้การบังคับบัญชาหรือควบคุมทางยุทธการของผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

การปฏิบัติการผสม (Combined Operations) หมายถึง การปฏิบัติการทางทหารที่ใช้กำลังรบเหล่าทัพเดียวกันตั้งแต่ ๒ ชาติขึ้นไป ภายใต้การบังคับบัญชาหรือควบคุมทางยุทธการของผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

การปฏิบัติการร่วม/ผสม (Joint/Combined Operations) หมายถึง การปฏิบัติการทางทหารที่ใช้กำลังรบตั้งแต่ ๒ เหล่าทัพขึ้นไป และมาจาก ๒ ประเทศขึ้นไป ภายใต้การบังคับบัญชาหรือควบคุมทางยุทธการของผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

ความสำคัญของปฏิบัติการร่วม/ผสม คือ การใช้ขีดความสามารถของแต่ละชาติหรือแต่ละเหล่าทัพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดจุดด้อยของปฏิบัติการ ซึ่ง ทอ.มักเป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการอยู่เสมอเพราะมีขีดความสามารถที่เหล่าทัพอื่นต้องการ จึงต้องมีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์สูงสุดในการยุทธ์ครั้งนั้นเป็นสำคัญ

หลักการของการปฏิบัติการร่วม/ผสม

๑. สนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพ/ต่างชาติ เข้าด้วยกันเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะร่วมกัน
๒. ต้องเข้าใจพื้นฐานและธรรมชาติของแต่ละเหล่าทัพ ตลอดจนความแตกต่างของแต่ละชาติ
๓. มีการวางแผนร่วมกันโดยฝ่ายเสนาธิการร่วม/ฝ่ายอำนวยการร่วม เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของทุกหน่วยอย่างถ่องแท้
๔. ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา มีการกำหนดขอบเขตการควบคุมและสั่งการให้ชัดเจน
๕. ต้องกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารให้รัดกุมและชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนและเข้าใจผิดในการพิสูจน์ฝ่าย
๖. ต้องมีการฝึกปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและลดข้อผิดพลาด

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือเอกภาพในความพยายาม (Unity of Effort) หรือความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน สร้างได้ด้วยการให้เกียรติและไว้วางใจกัน เข้าใจวัตถุประสงค์ตรงกัน เรียนรู้และฝึกปฏิบัติร่วมกัน มีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง และมีแผนการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน

หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ เป็นหลักความเชื่อซึ่ง ทอ.นำมาใช้เป็นแนวทางในการใช้กำลังกองทัพอากาศ อันประกอบไปด้วย การปฏิบัติการทางอากาศ การปฏิบัติการทางไซเบอร์ และการปฏิบัติการทางอวกาศ มาประยุกต์ใช้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี รวมถึงนำไปใช้ปฏิบัติการร่วมกับเหล่าทัพอื่นหรือกองกำลังชาติพันธมิตร โดยจะประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามสถานการณ์ ภายใต้ขอบเขตความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการใช้กำลัง ระเบียบ คำสั่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องนำคุณลักษณะและขีดความสามารถในทุกมิติมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

เอกสารสรุปหลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ ฉบับนี้ มุ่งหมายให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมและเกิดความเข้าใจในหลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศในเวลาอันสั้น จึงอาจใช้ถ้อยคำที่รวบรัดเพื่อความกระชับของบทความ แต่พยายามสื่อความหมายในประเด็นหลักซึ่งอาจทำให้ขาดตกบกพร่องในบางประการไป หากผู้อ่านท่านใดต้องการรายละเอียดหรือความสมบูรณ์ แนะนำให้ศึกษาจากเอกสารฉบับเต็ม

เอกสารอ้างอิง

กองทัพอากาศ. **หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖.** กรุงเทพฯ : กรมยุทธการทหารอากาศ, ๒๕๖๖.